

De komkommer ofwel de plant Cucumis Sativus

INHOUDOPGAVEN

***ALGEMENEN INFO OVER DE PLANT**

***TEELTWIJZEN**

***RASSEN**

***BODEM / BEMESTING**

***ZAAIEN / OPK WEEK**

-het zaaimoment

-Verzorging na het uitplanten

-Opsomming van de mogelijke problemen

***OOGST**

ALGEMENEN INFO OVER DE PLANT

- Latijnse naam: Cucumis sativus
- Engelse naam: Cucumber
- Duitse naam: Gurke, Gartengurke, Kukumer
- Franse naam: Concombre

Komkommers behoren tot de komkommerfamilie (Cucurbitaceae), daartoe behoren ook augurken, meloenen, courgettes en pompoenen. Het zijn allemaal min of meer kruipende of slingerende planten met vrij grote ietwat behaarde (soms zelfs licht stekelige) bladeren.

Komkommers en augurken zijn eigenlijk dus hetzelfde. Door constante verbetering van rassen zijn komkommers nu rechter, langer, zachter en frisser/zachter van smaak geworden. En augurken zijn verbeterd om (ook buiten) te kunnen groeien en een grote opbrengst te geven van veel kleine, harde, knapperige vruchtjes. Maar je kunt aan beide heel goed zien hoe zeer ze nog verwant zijn. Het blad bijna hetzelfde, de mannelijke en vrouwelijke bloemen hetzelfde. En er zijn nog veel komkommerrassen die wat kleiner blijven, of de voor de augurk zo bekende 'pikkeltjes' op de schil hebben.

Niet alleen bovengronds kunnen bepaalde komkommerplanten groot worden, het wortelgestel kan onder de grond wel anderhalve meter breed uitgroeien.

De komkommerplant is eenjarig. Ze kunnen niet tegen vorst.

De komkommers planten, net als die van courgettes en pompoenen, hebben grote bladeren die behaard zijn en wat irritatie kunnen geven. Wat rode vlekjes en jeuk aan de handen en armen kunnen komen door omgang met deze planten.

TEELTWIJZEN

Over het algemeen onderscheiden we **3 systemen** om komkommers te telen: **horizontaal, verticaal of aan hoge draad**. Het horizontale systeem wordt in de levensmiddelenindustrie niet vaak toegepast omdat de opbrengst en de kwaliteit erg laag zijn.

De **beste teelt van komkommers is onder glas** (klimmend in een kas of liggend in een platte bak).

De teelt in de buitenlucht kan ook. Maar de opbrengst is dan wel een stuk lager. De keuze in rassen is wat beperkt en de kans op ziekten, bevruchting, schimmel, etc. is wat groter.

Vollegrondsteelt

De rassen voor de volle grond lijken wel wat op grote augurken; ze zijn korter, dikker en ze hebben een minder gladde schil (er zitten vaak wat 'pikkeltjes' op) dan glaskomkommers.

Voor de teelt in de volle grond is wel een mooie zomer nodig en natuurlijk een redelijk zonnig en warm plekje. Zaai ze vanaf half april bij kamertemperatuur voor. De zaden kiemen binnen 1 tot 2 weken en de zaailingen mogen, mits groot genoeg, vanaf 12 mei (IJsheiligen) naar buiten.

Teelt in de platte bak

Zaai iets eerder dan de vollegrondsteelt en plant de planten begin mei uit onder glas. Reken daarbij op 1 plant per raam (of 1 per ongeveer 1,5 vierkante meter).

Teelt in de koude kas

Ook komkommers voor kasteelt zaai je wat eerder. Begin tot half april binnenshuis (of bij goed weer in de kas maar let dan goed op nachtvorst!!). Plant ze begin mei uit in de kas op ongeveer 60 centimeter van elkaar.

Teelt in pot of bak

Komkommers kunnen ook in een pot of bak gekweekt worden (binnen/buiten). Het heeft zijn voordelen. Een pot kun je wat makkelijker verzetten. Bijvoorbeeld naar een warmer, zonniger, droger plekje, onder een afdakje als het regent, etc. Bovendien is de pot, en de grond in een pot altijd warmer dan de volle grond.

Zorg dat de bak minimaal **40 cm diep** is en **40 cm doorsneden** heeft. Vul de bak met moestuin potgrond. Voor het beste resultaat kweek je wat kleinere snack komkommers. Zaaimoment is afhankelijk waar de plaatsing is van de pot of bak.

RASSEN

Voorbeelden van rassen voor vollegrondsteelt:

- Long Green Ridge (vrij kort, donkergroen)
- Gele Tros (middellang, geel)
- Miniature White (kleine witte komkommertjes)
- Bush Champion (kleine planten die geschikt zijn voor de teelt in potten)
- Diva (groene snackkomkommer)
- Early Wonder (donkergroen, kort)
- Early Fortune (donkergroen)

Voorbeelden van goede rassen voor de teelt onder glas zijn:

- Bella F1
- Iznik F1
- Bastos F1
- Picarino F1 (snackkomkommer)
- Diva (snackkomkommer)
- Gold Standard
- Streamliner
- Tasty Jade F1
- Patio Snackers F1

BODEM / BEMESTING

Komkommers gedijen goed in luchtige, brokkelige grond. Als je voor het aanplanten een paar centimeter organisch materiaal door de bodem mengt, draagt dit bij aan een goede groei. Komkommerplanten hebben veel voeding nodig. Zorg dus dat je de grond goed voedt met rijke compost of mest.

Spit in de wintermaanden wat oude stalmest en een klein handje koemestkorrels door de grond en geef de komkommer tijdens de groei wat patentkali (mest met hoog kalium- en magnesiumgehalte) voor gezonde vruchten.

ZAAIEN / OPK WEEK

Nogmaals, elke periodeteelt kent dus zijn eigen rassen. Zorg dat je dus de juiste rassen kiest voor de periode dat je wilt gaan zaaien/oogsten!

Teelt in de kas.

Starten met een komkommerteelt doe je best als je zeker bent van voldoende hoge temperaturen, ook 's nachts. Als je zelf de komkommerplanten opkweekt, zorg dan voor een ruimte waar het overdag minstens 20°C is en 's nachts minstens 15°C.

Beter is nog een plaats waar de temperatuur constant 20°C-22°C is. Dit kan dus bijvoorbeeld in een klimaatgeregelde kweekkas/bak.

Start met de opkweek drie tot vier weken voor je zal uitplanten.

Vele gebruiken voor het zaaien een mengsel van potgrond + 1/5e deel brekerzand en eventueel nog een klein handje perliet of vermiculiet. Bij de kieming houden komkommers niet van teveel vocht, de zaden kunnen in te natte grond rotten. Door de potgrond te mengen met wat grof zand en eventueel nog wat vermiculiet/perliet verbeter je de waterdoorlaatbaarheid. Vul de potjes, die ongeveer 9 cm doorsnee zijn, tot de rand met het mengsel.

Is de temperatuur van de zaaigrond dus op 20°C gekomen, dan kan je beginnen zaaien, of misschien kunnen we beter spreken van planten. **Komkommerachtigen houden niet van verspenen.** Duw een gaatje van zo'n 1 tot 1,5 centimeter diep in de potgrond en leg er één komkommerzaadje in, dek af met potgrond. Daarna lichtjes bevochtigen is voldoende, het water mag zeker niet door de pot te lekken! Overtollig vocht zou er dus voor kunnen zorgen dat de ontlukende kiem aan het rotten gaat.

Warm houden en uitdroging voorkomen is dus nu de boodschap. Eventueel kan je een glasplaat bovenop de gebruikte potjes leggen. Rechtstreekse zonnestraling hebben ze liever niet. Een krantenpapier is geschikt om de zon tegen te houden.

Op een warme en lichte plaats kiemen de zaden vaak al binnen 7 tot 10 dagen.

Tijdens de opkweek van de gekiemde komkommerplant zou je dus steeds de gewenste temperatuur moeten kunnen houden om de groei in een vlot ritme te houden. Koude nachttemperaturen van de teeltgrond zorgen voor een groeistilstand en dan zien **voet- en wortelschimmels** de kans om de plant aan te tasten.

De planten blijven in de zaaipot tot ze zo'n vier tot zes echte bladeren hebben.

Ondertussen zijn ze wel al gesteund met een stokje.

Laat de plantje wel afharderen als ze in een klimaatgeregelde kweekkas/bak opgegroeid zijn!

Teelt op de volle grond.

De ideale kiemtemperatuur van een komkommers is dus 20 tot 22 grade. Daarom zaaien wij de komkommers eigenlijk altijd binnenshuis, of in een klimaat geregelde kweekkas/bak. In een koude kas is de nachttemperatuur eind april vaak nog erg laag!

Dek de buitengrond waar de komkommer in komt een week of 3 van tevoren af met plastic, zodat de grond alvast wat kan opwarmen. Heel handig is ook “broeimest”. Graaf hiervoor een flink gat, stort dat vol met stalmest met stro en doe de grond daar weer bovenop. Het voordeel hiervan is dat de stalmest met stro gaat composteren en dat geeft veel bodemwarmte. Daarnaast teel je nu de plant op een heuveltje zodat overtollig water weg kan in natte perioden. Tevens komt er nog een klein beetje voeding vrij. Maar het composteren kost juist weer wat voeding, dus moet je wel daarna bijmesten.

In de volle grond geef je 2 weken voor het uitplanten van de zaailingen de grond voeding. Je kunt hiervoor een algemene moestuinvoeding gebruiken volgens de aanwijzingen op de verpakking.

Ook nu geldt dat de planten op de juiste temperatuur in de zaaipot blijven tot ze zo’n vier tot zes echte bladeren hebben. Laat de plantje wel afharden voordat ze in de volle grond uitgepland worden. **Tevens kunnen ze pas eind mei in de volle grond!**

Heb je bestuivende insecten nodig? Plant dan **afrikaantjes** of **goudsbloemen** bij de komkommers, om meer **bestuivende insecten** aan te trekken.

-Verzorging na het uitplanten

Gebruik voor de teelt **een pot** dan zit in de potgrond voldoende voeding voor 8 weken. Daarna zul je moeten bijvoeden zodat de planten kunnen blijven groeien, bloeien en komkommers maken. Je kunt hiervoor dus een algemene moestuinvoeding gebruiken volgens de aanwijzingen op de verpakking.

Er wordt vaak een systeem aangeraden om te snoeien zoals: “top de plantjes na het vierde blad, houd vier hoofdranken aan aan en snoei de rest weg”. Het klinkt heel handig maar het is theorie. Vaak groeit de plant nu eenmaal anders dan verwacht. **Belangrijk is er voor te zorgen dat de plant zich regelmatig vertakt en er naar elke hoek een rank gaat. Dit voor een optimale spreiding van je plant.**

Geef je regelmatig voldoende water. Een bekend tuingezegde is “een komkommer giet je groot, een meloen giet je dood”. Hetgeen uiteraard betekent dat een komkommerplant veel water nodig heeft en een meloenplant juist veel minder. Volwassen grote komkommerplanten in de kas behoren elke 2 of 3 dagen 1 gieter (10 liter) water te krijgen. Geef dit dicht bij de stam. **Giet hierbij zo min mogelijk op het blad want dat werkt schimmels in de hand.**

Zodra de komkommerplanten bloemen krijgen, geeft u ze eens per week vloeibare tomaten voeding, verdunt in water

Uiteraard zorg je dat de grond vrij is van onkruid.

Ik wil graag nog een keer extra benadrukken hoe belangrijk het is om zieke delen van de planten te verwijderen. En daarnaast haal je alle lelijke bladeren die rond de planten op de grond of tussen de stengels en bladeren in zijn gevallen weg!

Een voorbeeld van zieke lelijke bladen op de foto hierboven

Je zorgt voor lucht door de ramen op een kier te zetten. Controleer regelmatig op vruchten.

Zodra de komkommerplant zich wil gaan 'winden' maak je haar vast aan een stok. Soms moet je dat nog 1 of 2 keer doen voor ze zelf haar weg vindt en zich met hechtranken goed om de stokken kan wikkelen.

Ook voor de kasteelt bestaat er een heel systeem van snoeien. Deze luidt, snoeien op het tweede blad, dan weer op een tweede zijscheut, etc. De ervaring is dat als je een komkommerplant **niet** snoeit volgens het boekje, je altijd nog wel een stuk of 40 tot 50 komkommers (afhankelijk van het ras) per jaar kunt plukken. En dat is dan met 2 planten dus zo'n 100 komkommers.

Eens per 2 weken haal je de scheuten weg die buiten het gemaakte rek willen gaan groeien. Bovendien verwijder je blad dat lelijk wordt en ook blad dat erg dicht en dik voor de vruchten hangt. Dit is de manier om een soort van licht en lucht te creëren in de plant.

Melothriscabra is geen komkommer maar geeft wel naar komkommer smakende vruchtjes, en is zeer geschikt voor de buiten

Mannelijke - en vrouwelijke bloemen

Komkommers zijn tegenwoordig allemaal parthenocarp. Dit betekent dat de vrucht uitgroeit tot een echte komkommer zonder dat er bestuiving/bevruchting nodig is. Je kunt dat ook zien aan de komkommers zelf als je ze opensnijdt. Komkommers bevatten geen echte zaden, de zaden zijn dun, zacht en leeg.

Je wilt soms zelfs geen bevruchting. Bij augurken is bevruchting bij sommige (oudere) rassen nog wel nodig. Maar als een komkommerbloem door insecten wordt bestoven krijg je komkommers die dus ook echte zaden bevatten. Deze komkommers worden heel groot, dik en zwaar, vaak lichter groen en gevuld met dikke volle zaden. Het maakt de komkommer oneetbaar (nou ja, dat nou weer niet maar wel droog en bitter van smaak). Het is niet erg als insecten de bloemen bevruchten, want je plukt de komkommer dan vanzelf in een vroeg stadium. Ze wordt al snel anders van kleur en dikker van vorm en zijn dan nog prima te eten. Maar oogst ze dan dus op tijd.

De nieuwere F1-hybride komkommerrassen maken vaak alleen nog maar vrouwelijke bloemen met vruchtbeginzel. Maar oudere, heirloom en bijzondere zaadvaste rassen maken vaak ook nog mannelijke bloemen. En dat levert dan altijd wel een aantal

bevruchte komkommers per plant op. Zoals gezegd, vroeg oogsten en even proeven voor je haar in een gerecht gebruikt want als je iets te laat bent kunnen deze komkommers dus nog wel eens minder sappig en wat bitter van smaak zijn.

De oudere rassen krijgen dus nog wel mannelijke bloemen; in buitenteelt kun je het beste die bloemen weghalen (omdat daar bevruchting veel vaker voorkomt dan in een kas waar het eigenlijk veel te warm is voor insecten).

Op de foto's hieronder zie je het verschil tussen een mannelijke en vrouwelijke bloem.

Mannelijke bloem

Mannelijke komkommerbloem

Op de foto hierboven zie je een mannelijke bloem; alleen een bloem, op een steeltje.

Vrouwelijke bloem

Vrouwelijk komkommerbloem

En op de foto hierboven zie je een vrouwelijke bloem. Ze heeft al een vruchtbeginsel (minikomkommertje) achter haar bloem.

-Opsomming van de mogelijke problemen

Komkommers zijn nu eenmaal niet zo sterk, ze zijn gevoelig voor meeldauw, spint, luis, noem maar op. Knip alle lelijke/zieke bladeren weg, stukken van aangetaste stengels, etc.. Zo lang de plant nog steeds nieuwe bloempjes en komkommers maakt is ze 'nog niet klaar'. Door die aangetaste plantdelen te verwijderen kun je soms nog wel 5 tot 10 komkommers in de herfst oogsten. Dat lukt niet altijd hoor, als we zien dat er ook geen bloempjes/komkommers meer worden gemaakt weten we dat de plant gewoon 'op' is en halen we haar uit de grond.

OOGST

Om veel te kunnen oogsten moet je ook regelmatig plukken. Veel plukken bevordert de maak van nieuwe vrouwelijke bloemen en dus vruchten. Vollegrondskomkommers zullen vaak wat minder mooi zijn. Dat wil zeggen minder recht, minder egaal groen. Maar de smaak is toch ook prima (uiteraard vooral afhankelijk van het ras).

Komkommer Early Wonder

Komkommer Early Fortune

Komkommer Miniature White

